

SÅHÄR KAN DU ANVÄNDA EN BILDERBOK FÖR ATT BEHANDLA KRISEN I UKRAINA

Varför arbeta med en bilderbok i detta läge?

Krisen i Ukraina väcker många reaktioner hos både barn och vuxna just nu. Det är därför viktigt att personal inom småbarnspedagogik medvetet fångar upp barns funderingar på ett sätt som skapar trygghet. Dessutom är det viktigt att stöda barns resiliens, det vill säga deras kapacitet att hantera kriser, förändringar och utmaningar på ett konstruktivt sätt.

Bilderböcker är ett kraftfullt verktyg för att bemöta barns tankar och känslor kring kriser. Kombinationen av bilder och text i boken ger den vuxna en konkret utgångspunkt för att arbeta med barns reaktioner och ger barn en möjlighet att förstå sig själva i relation till omvärldens händelser. Bokstunden skapar även ett gemensamt rum, där barn och vuxna kan samlas kring svåra teman på ett tryggt sätt. Den dialogiska läsningen, då barn bjuds in i till samtal under läsningens gång, är en stund av gemenskap och delande där barns och vuxnas perspektiv är lika betydelsefulla. Bilderboken kan:

- öppna upp för samtal, som utgår från barns frågor och funderingar
- stärka barns förmåga att sätta ord på känslor och tankar
- öka trygghetskänsla, empati och förmåga att leva sig in i andras situation
- vara en ingång till skapande processer där barn får bearbeta sina upplevelser

Ett bokförslag för barn i åldern 3-6

Flykten av Francesca Sanna (2016) handlar om en familj som flyr från kriget och reser mot ett nytt hem på en trygg plats. Genom fantasifulla bilder och sparsmakad text får vi ta del av ett barns berättelse om flykt, om längtan efter trygghet och magiska formler som kan stoppa kriget.

Exempel på andra lämpliga böcker för ändamålet:

Ni är inte min mamma av Frank Furu (2021)
Pudlar och pommies av Pija Lindenbaum (2016)

Hur kan du göra?

Förarbetet är viktigt eftersom du då blir bekant med boken och vet vad den handlar om. Efter det kan du bemöta barns tankar och frågor kring boken och dess innehåll under bokstunden på ett sätt som stöder dem i deras lärande.

1. Läs boken själv - eventuellt tillsammans med dina kollegor - och fundera på:
 - a. Vilket är bokens centrala tema?
 - b. Vem är huvudpersonen i berättelsen? Vilka andra karaktärer är med?
 - c. Vad tänker och känner huvudpersonen och de andra karaktärerna?
 - d. Finns det något uppslag eller någon bild som du själv vill stanna upp inför för att rikta uppmärksamheten mot trygghet?
2. Fundera på vilka frågor barnen i din grupp kunde tänkas ställa kring boken?
3. Välj ett par uppslag som du skulle kunna arbeta vidare kring med en konstbaserad process.

Läs boken tillsammans med en mindre grupp barn åt gången (så att alla kan vara delaktiga i läsningen). Visa pärmen och fråga vad barnen tror att boken kan tänkas handla om. Nämn titeln och berätta kort om vad boken handlar om innan du börjar läsa. Låt barnens perspektiv på text och bilder få utrymme. Fånga upp och bemöt barnens tankar i stunden. Samtala om boken. Genom samtalet får en djupare förståelse för bokens innehåll. Stanna upp inför några uppslag eller bilder. Diskutera färger, former och detaljer. Tala om vilka känslor de olika karaktärerna verkar uppleva och vilka känslor det väcker hos barnen. Uppmärksamma gärna de olika djuren och naturens roll i berättelsen. Låt bokstunden ta tid. Nedan följer exempel på frågor du kunde använda för ett boksamtal tillsammans med barnen:

- a. Finns det någon bild som ni vill att vi tittar på igen? Varför just den bilden?
- b. Vad tänker ni när ni hör den här berättelsen?
- c. Vad betyder det att vara trygg?
- d. Vad gör er trygga? När, var, med vem?
- e. Hur skulle vi kunna hjälpa någon som flyttat hit?
- f. Hur känns det för er i slutet av boken (sista uppslaget)?
- g. Vad tror ni hände sedan?

Följ upp bokstunden med konstbaserade processer. När barn får uttrycka sig mångsidigt genom till exempel skapande, dans, drama, musik och berättande utvecklar de färdigheter att förhålla sig känslomässigt och tankemässigt till sin omvärld. Det här stöder deras kreativitet och problemlösningsförmåga, vilket bidrar till hopp, trygghetskänsla och handlingskraft. Här följer några exempel:

Exempel 1

Utgå från uppslaget med texten "Om vi åker dit behöver vi inte vara rädda längre."

Låt barnen rita och måla sina egna trygga platser eller gör ett gemensamt collage av en trygg plats. Diskutera vad som gör en trygg. Hur känns trygghet i kroppen? Fundera på hur ni tillsammans kan göra daghemmet/förskolan till en trygg plats för alla barn.

Exempel 2

Utgå från uppslaget med texten “Han säger att han kan hjälpa oss.”

Fundera kring tillfällena då ni har hjälpt någon annan. Hur känns det då man hjälper varandra? Samla idéer för hur ni tillsammans skulle kunna hjälpa dem som nu flyr.

Skapa en berättelse tillsammans om att hjälpas åt, låt barnen rita och berätta.

Exempel 3

Utgå från uppslaget med texten “Om stora gröna skogar med snälla älvor som dansar och ger oss magiska formler som kan stoppa kriget.”

Låt barnen hitta på magiska “fredsformler”, skriv och rita dem, gör musik som passar med formlerna, dansa älvornas dans.

Exempel 4

Utgå från uppslaget med texten “De flyttar, precis som vi.”

Skapa flyttfåglar som kan flytta fram och tillbaka och känner sig hemma på flera ställen, gör fredsduvor i papper. Fundera på om ni kan göra något för att det ska vara fredligare på daghemmet/förskolan och i närmiljön.

Låt boken ligga framme efter bokstunden. Placera boken med pärmens framsida synlig och så att boken är åtkomlig för barnen. Barn tenderar välja en bok de tidigare hört läsas högt då de själv väljer en bok att titta i eller läsa. Läs boken tillsammans igen. Nya tankar och funderingar och frågor kan uppstå med tiden. Berätta för vårdnadshavarna att ni arbetar med boken. På det sättet stöder ni både barnen och vårdnadshavarna och de kan fortsätta behandla ämnet tillsammans där hemma på ett ändamålsenligt sätt.

Några ord om vikten av vuxnas hantering av egna känslor och tankar

Vi vill ännu lyfta fram att det är viktigt att du som vuxen medvetet tar hand om dina egna reaktioner på krisen tillsammans med andra vuxna i situationer där barn inte är närvarande. Genom att hantera dina egna känslor och tankar och stärka ditt eget lugn kan du då fungera som en trygg vuxen i mötet med barnen. Att arbeta med bilderböcker kan också bidra till vuxnas bearbetning av det som händer, så vi ser gärna att du använder bilderboken också kollegialt. Genom att läsa och diskutera boken tillsammans med dina kollegor kan ni gemensamt fundera på hur ni kan forma en trygg vardag där barnen känner att de blir ärligt och respektfullt bemötta när de visar sina tankar och känslor i ord eller genom lek och skapande. Då hela kollegiet är bekanta med boken kan också alla bemöta barnens funderingar på ett konstruktivt sätt.

Kom ihåg att du som vuxen inte behöver besitta alla svar. Var inte rädd för att stå svarslös inför barns frågor. Det viktiga är att ni behandlar ämnet tillsammans!

Här hittar du mera info:

Förskoleforum

https://forskoleforum.se/artiklar/sa-pratar-du-med-barn-om-kriget-i-ukraina?fbclid=IwAR13f4sPHgPe_Nx0tDsWe3F8Ft4Pl8HD8NJCqApP14wyrU8dYesdDFnpzwm

Utbildningsstyrelsen

<https://www.oph.fi/sv/nyheter/2022/anvisningar-hur-man-i-smabarnspedagogiken-skolorna-och-laroanstalterna-kan-behandla>

Vi hoppas att den här guiden kan inspirera och stöda dig som personal inom småbarnspedagogik att uppmärksamma krisen i Ukraina på ett sätt som stöder barns trygghet och empati!

Ann-Christin Furu och Jessica Nylund
Utbildningslinjen för lärare inom småbarnspedagogik
Fakulteten för Pedagogik och Välfärdsstudier, Åbo Akademi

Guiden publicerades den 15 mars 2022. Förlaget Rabén & Sjögren har gett sitt tillstånd till användningen av bilder av uppslagen i boken.
christin.furu@abo.fi | jessica.e.nylund@abo.fi | Layout: Simon Gripenberg